

هوالحقّ

دووارلار ديبينده شئيرله اوزبه اوز

باريشماز تخلصلو شاعير يميز اوستاد حيدر عباسي نين چئشيدلى يۇنلرى اولان شخصيتى باره ده، مقاله لر و حتى كيتابلار يازماق اولار. او عربجه دن نهج البلاغه و انگليزجه دن بير سيٲرا شئيرلر، ناغئلار و پوئستلر و فارسجادان مولانين شاه اثرى مثنوى و باشقا شئيرلر آذربايجان توركجه سينه چئويرمكله، بو دورد دبلده اوز مكمّل تسلطونو باجاريقلا گؤستميشدير. مثنوى حاققيندا يازديغي «شرح انور» آدلى كيتابى اونون بيلمسل شخصيتينين يوكسك سويّه ده اولدوغونو ثبوت ائتمه يه كيفايتدير. باريشماز رومان و پوئستلر قلمه آلماقلا، بو حيطه ده ايسه اوز باجاريغيني بيلدirmيشدير. اونون «مختلر» آدلى رومانى و «اونودولماز خاطيره لر» عنوانلى حئكايله لر توپلوسو بو باره ده آيدين دليل دير. او «گوننده هر زمان...» و «شاعير و شيطان» آدلى نومايشنامه لرى ايله پيئس يازماقدا ايسه اوز مهارتيني

سېئاميشدیر. بارئشماز اینجه صنعت عالمینده ایسه مقتدر و باجاریقلی دیر؛ خطاطلیق، رساملیق، حکاکلیق و هئیکل تراشلیق صنعتلرینده ایلر بویو چالیشمیش و اوز قابلیتینی گؤستره بیلمیشدیر. آنجاق بیزیم بو مقاله بویونداکی دانیشیغیمیز قیسا حالدا اؤنون پوئتیک شخصیتینه حصر ائدیلمیشدیر.

I. بارئشماز آذربایجان چاغداش پوئزیاسینین آوانگارد شاعیرلری سیراسیندا یئر توتور و آدی بو ادبیاتین قالارقی آدلاری ایله بیرگه سسلنمکده دیر. او اوزون-اوزادی ادعالار واسیطه سی ایله یوخ بلکه شعرینده کی زنگین لیکله اؤز اؤنجؤلویونو ثبوت ائتمیشدیر. **ناظیم حکمت، تی.اس. الیوت، لنگستون هیوز، آدونیس، البیاتی، فروغ، شاملو، ساهیر و سهند** کیمی اؤنجؤل شاعیرلرین شعرینی، اؤریژینال دیلده اؤخویان و اؤنلارین خاریقه ابداعلاری ایله تائیش اؤلان شاعیرین ابداع آردینجا اولماغی بللی و بئله لیکله اؤنجؤللوک یولونو ایزله مه سی دوغال مسأله دیر. بارئشماز ادبیاتیمیزین بیدعتچیلریندن دیر آما بو بدعتچیلیک ادبی اصالت و سنت لره دال چئویرمه یوخ بلکه اؤنلاری قاورا ماقلا برابر وجودا گلیمیشدیر. او های-کوی اهلی دئییل و بیر آن اولسون، شوهرت آردینجا گزمه میشدیر. آنجاق بونولا شئعیرلرینده کی ائستتیک خصیصه لر اؤنون آدلیغینا سبب اولموش و یازدیقلاری سرحدلری آشیب تۆرک دیللی

اۆلكەلردە دە، يايئىنلانىپ و بىرسىراسى ايسە ترجمە اۇلاراق
دۇورى مطبوعات يۇلوايىلە باشقا دىللى اۆلكەلردە اۇخوجو
رغبتىنى قازانا بىلمىشىدېر.

II. بىرسىرا ادبىياتچىلار دىلىندىن ائشىدىلنلرە گۆرە، بارىشماز
زاماندىن قابقدا اۇلان بىر صنعتكار كىمى تقدىم ائدىلىر. منجە اۇ
يالنئىز اۇز زامانىن شاعىرى دىر. آنجاق اۇزلىرىنى اۇنونلا چاغداش
بىلن بىر چۇخلارنى توھمە قايىلمىشلار و البتدە زامان شاعىرى
اۇلماق هر شاعىرىن گۆرەوى اۇلدوغونا خاطر بارىشماز اۇچون دە
مزىت سايىلمايىر. بلكە زاماندىن دالىيا قالمىشلارا بو گۆرەوى
اونوتماق بۇيوك بىر نقيصە دىر. بارىشماز نە دۇنيامىزدان
گئتمىشلرە، نە دە هلە دۇنيامىزدا گلەمىشلرە بلكە دۇنيامىزدا اۇنونلا
بىرگە ياشايانلار شاعىر يازىر و بئله لىكلە شاعىر يالنئىز شاعىرىن
نفس چكدىگى زامانىن طلبلىرىنە داىر يازىلمالىدىر و بو شرطايىلە
يازىلمىش شاعىر گلەجكدە ايسە اۇزۇنو قۇرويوب ساخالايا بىلىر.
فضولى، صانب، ساهىر، سهند، شهربار و... اۇز زامانلارنى يازماقلا،
اثرلىرى اۇنلارنى گلەجكلرىنە قالارقتىلىق وئىقەسى اۇلموشدور.
بارىشماز ايسە بو اۇنملى نكتەنى درىندىن درىن دۇشونمكلە اۇزۇنو
يامسىلايانلار جرگەسىندىن آىرراق اىكىنجى **فضولى**، اىكىنجى
صانب، اىكىنجى **ساهر**... اۇلماق ايستەمەمىشىدېر؛ اۇ يالنئىز
بىرىنجى بارىشماز اۇلماق و قالماق ايستەمىشىدېر و بو سۇزلە

باریشماز یالنیز اؤزودور، باریشماز دیر. او اؤزونو درین گؤستمک اؤچون - نیجه دئمیشکن - لیللنمه بیر و ساده سؤزلری چتین عبارتله بوروشدوروب اؤخوجونو آلداتماغا چالیشما بیر، بلکه چتین دوشونجه لری اؤلدوقجا ساده عبارتله واسیطه سی ایله آشیلاماق ایسته بیر. آنجاق بو یولدا اونون پوپولیزمه قایلما دیغی ایسه اونملی دیر.

III. باریشماز اؤز آنا دیلینی بؤتون ظرفیت و ظرفیتلری ایله تانییر؛ کۆتله دیلی و مدنیتی ایله تانیشلیغی بیر یاندان و تۆرکجه میزین اسکی ادبیاتینی قاورادغی باشقا طرفدن اونون اثرلرینده دیل زنگین لیگینه سبب اولموشدور. او قیرخ ایلدن آرتیق تۆرک دیلی اؤزه رینده یورولماز جاسینا چالیشمیش و ائل دیلیندن قولاغینا ایلك دؤنه اولاراق دهین لغتلی، کینایه لری، ترمینلری، آتابابا سؤزلرینی یادداشینا آلاراق اؤز اثرلرینده یئرلیجه سینه ایشلمکله بیر دهیرلی خزینه کیمی محافیظه ائتمیشدیر. اوستاد **یعی شیدا** همین نکته یه استناد ائده رک اونون اللی - آلمیش صحیفه لی «اودوملو دیره ک» کیتابینا دایره المعارف دئمه یی یئرلی بیلیر. هر حالدا باریشماز اذربایجان دیلی و مدنیتین جانلی انسیکلوپئدیاسی دئسک یانیکمامیشیق. او دوشونجه لرینین اقتضاسی اؤزه بیر چوخ لغتله و گؤزه ل ترکیبلر یاراتماقلا دیلیمیزین گلیشمه سی اوغروندا چالیشمیشدیر و بو جهتدن

اۋنون اثرلىرى فيلولوژىك تحليللەرە اويغون گۇرۇنور.

IV. بارىشماز پۈتۈنچەسى نىن اوندولاسى اۆلمايان
اساس جەتلىرىن بىرى، عىرفان گۈزەسىندىن بارىندىغى دىر. اۋ فردىتە
قايىلمادان، انسانى اۆستون سىجىلەر سۆسلەين و خالق
قايغىسىندا اۆلماغى گره كلى بىلن عىرفانا اۆرەك باغلامىشىدىر و
شعرى اومانىزم جىلوهلرىنى اۋزۇندە يىغىراق انسان و انسانلىق
تجىلىلى دىمكىدىر. اۋ اۆلومسوز آرزىلارا قايى اچمايىر
و مغلوبىت دن قاجىرىر و بونا گۈرە دە حق يۇلوندا اۆلن قهرمانلار
ياسىندا مرثيه يىرىنە حماسه يازىر و ائلى اۋج الماغا تهيىچ ائدىر:

منه مرثيه دئمه،

منيم مرثيه لره ياغدىرماغا

گۈز ياشىم قالمايىبىدىر.

منه نيه لردن،

ندن لردن دائىش؛

تا نيفرتيمى ياغدىران يىرى،

تانييم. (ص ۱۶۱)

بارىشماز قورتولوش يۇللارنى ايزله بەرك انسان آزادلىغى
اوغروندا گئجه دن دائىشماقلا، گونشىن ان وفالى وورغونو
اۆلدوغونو گۈسترمىشىدىر و اۋنملى بوكى تۇپلومسال آنلاملارنى
داشىيان يئددى كلمه نى - محبت، دوشونجه، تالاش، دۆزۆم،

دۇيۇش، عدالت و نيفرت - صادالاماقلا غيرمستقيم اولاراق سانكى
اؤز سلوك مرحلهلرينى تقديم و اؤخوجولارينا تكليف ائتميشدير.^۳
اؤ علوى غايهله تاكيد ائدهرك عيرفاندا معيشت قازانچى الده
ائتمك اؤچون بارئىماق ايسته ين كيمسه لرى تنقيد آتشيته توتاراق
سؤيله يير: «صوفى نين آلنى سجده ائرينده قاواريب دؤيونله ين
يئرده، الينده ده ايشله مكدن قابر اولماسا، صوفى ليه تۆپوره ن بىر
ديلنچى دير».^۴

V. بارئىشمازين قوتسال متنلر و خصوصيله قرآن كريمدن
ائتگيلنديكى، اونون بىر چؤخ مىصراعلارنى نين نور بزه بينه
بوروندويوندىن بللى دير. قرآنين علوى آنلاملارى بعضاً درج و بىر
چؤخ سطرلرده ايسه حل واسيطه سى ايله اونون پؤئتيك
ياراديجيلىغيندا كؤتول اؤخشايجى اولاراق اؤزهل يئر توتور. بو
ائتكى يالئيز مضموندا يوخ بلكه فورمادا ايسه گؤزه چارپير. اونون
دئيم طرزى، قوتسال متنلرده گلن خطابى لحنه ياخيندير و اؤ بو
لحندن بارئىماقلا دؤشونجه لرينى اؤخوجولارا اشىلاماقدا موفق
گورؤنور. بو باره ده آرتيرمالى بو كى من بارئىشمازى اؤخوياركن
يادداشيمدا پارلايان «لَا يُحِبُّ اللَّهُ الْجَهْرَ بِالسُّوءِ مِنَ الْقَوْلِ إِلَّا مَنْ
ظَلِمَ وَ كَانَ اللَّهُ سَمِيعًا عَلِيمًا»^۵ آيه سى ايله مارقلا ندئغيمى
دويموشام.

بارئىشماز شعرينده گؤزله نيلمز آما يئرليجه ايشله ين كلمه لر،

فعل لر و عبارت لرین گلمه سی، نهج البلاغه ده گئده ن دئییم طرزینی ایسه خاطیرلادیر و بونلار اؤنون بو قوتسال متلرین بحرینده دریندن دالدیغینا قایدیر.

VI. باریشماز دؤشونجه سینین چوخ حیصه سی تویلومسال قونولاردا حصرائلدیگینه گؤره ایستر-ایسته مز بیر سیرا کلمه لر اؤنون اثرلرینده یوخاری فئرانسدا تکراراندیلیمیشدیر و **ج.ا.م. رابرتسون** دئدیگی: «بیر سیرا کلمه لر و تئرمینلر بعضی یازچییلارین ایضاسی حؤکمؤنده دیر»، باریشمازین ایسه حاققیندا قبول اندیلمه لیدیر. «نیفرت» و بو کلمه ایله ایلگیده اولان آناملار اؤنون شئعیرلرینده آشار-داشاردیر. دؤنیا سویه سینده **نیکولای وایتساروف** ساواش شاعیری، **نزار قبنانی** قادین شاعیری، **احمد مملر** اؤفکه (غضب) شاعیری... آدلانمیشلارسا، **باریشماز** ایسه نیفرت شاعیری عنوانینا ان اویغون آددیر. اؤنون بۆتون اثرلرینده نیفرت آنلامی کۆلگه سالمیشدیر و همین آنلام دقتله باخاندا، گئیش بیر سویه ده اؤزونه یئر توتور و نهایتده بیر فلسفی متؤد (Method) کیمی، یاشایش ساحه سینده انسانین ان گره کلی احتیاجینا چئوریلهرک قییمتله نیر.

نیفرت له سؤگی نین معنا باخیمیندان قارشیلیقی اولدوقلارینا، باخمایاراق، پیسیخولوگیا جهتدن نۆرمال بیر انسانین وجودوندا چیسین-چیسینه دایاناراق یئگانه بیر مقصدی ایزله نین ایکی نفسانی

عنصر دن عبارت دیر لر.

بیر اۆزون یاز اولسون، بیر اۆزون ده قیش
یاخشى یا، یاخشى اول، پیس ایلن آتیش
ناغیلار بزه یی پر یلر کیمی
باتلاغا باتانین الیندن یایش^۷

باریشمازین نیفرتی، احساساتی بیر نیفرت دئیل و اونا گۆره ده
هر اصیل شاعیر کیمی شعرى ده انسانلارا و نسنه لره احساساتلا
یاناشماق یوخ، بلکه انسانلارین و نسنه لرین وارلیغینی حیس
اتمک دیر.

انسان یارانمایب داشدان دمیردن
گۆزه للیک کؤنلونه دویونلر سالیئر
تۆشگولو بیر باخیش اوی دورور اونسو
زنجیره چکیلیئر، گئدیشدن قالیئر^۸

بیر سیرا شئعیرلرین شنلیکدن تۆره دیکلری دانئلماز دیر،
آما باریشمازا گلدیکده، -آدونیس دئمشکن- اینانیریق
شئعیر یالنیز کدهر اولان یئرده یارانیر. ^۹ او-مایاکوفسکی
تکلیف ائتدیگی تک-توپلومسال تاپشیریق اۆزره شئعیر
یازیئر و هر اصیل شاعیر کیمی دیدره گینلیکله معروض
قالدیغینا گۆره چوخلو دۆشونجه لر اویره نیر و بئلنچی
اویره نیشن سونوجو، کیتابلاردان الده ائدیلن اویره نتی لردن

داھا آر تیق و فایدالی دیر. کیتابلار شاعیرین دۆنیا
گۆرۆشو بارهده اولان فیکیرلرینی نیظاملی شکیلده یئکونلاشدیرا
بیلر، آما بو دۆنیا گۆرۆشو بیر عاطیفی و حیسی تجربه ایله
یاناشما ییجا، شئعیر ده یرسیز و قورو بیر فلسفی مؤوضوعا
چئوریله جکدیر.^{۱۰} دئدیگیمیز کیمی باریشمازین نیفرت شئعیرلری
باشادیغی توپلومدان الده ائتدیگی عاطیفی و حیسی تجربه لر
کۆلگه سینده قلمه آلتیمیشدیر:

نئجه بوی بویلا ما ییم وصالدان سنه
نیسگیلرلر اینیمه دۆن بیچن زامان
سایریشان اولدوزدان نه یازیم سنه
باتلاقدان گۆیلره گۆز تیکن زامان^{۱۱}

سعادت بولودلارینی انسانلیق تارلاسی نین باشی اوسته
گۆرمه یین باریشمازین اوره یی یانغی ایله قوورولسا دا اؤمیدینی یثره
قویما ییر و بیر یثنی چاره گۆسته ره ک ائللری دیرچلیشه دؤغرو
یؤنلدر و بو یثنی دیرچلیش یولو، نیفرت دیر؛ نیفرت اییرنج ایشلره
و زهله تۆکن عمللره قارشى، نیفرت ظولمه و ظولمکارلارا قارشى،
نیفرت آیری سئچگیلیک تۆره دنلره قارشى و بو نیفرت عربلرین
«آخِرُ الدَّوَاءِ الكِئى» (یارایا داغ قویماق سون داوادیر) ضرب المثلینه
یاخیندیر. او محبتین یاساق اولدوغو چاغیندا نیفرته سیغینماغی
انسانین گۆره وی دئییه گره کلی بیلیر:

سئویرم دؤیۆرلر سئومە یە خاطر

سئویلن زامان دا

دؤیۆرلر منی.

ائندیرین بابامین پاسلی قیلینجین،

قوروملار ساللانمیش هیسلی تاواندان،

زاغلاین تیه سین،

سیندیرین قینین،

اورداکى یاساقدیر

سئویب - سئویلمک،

یاشاماق ایستهرم نیفرتە خاطر. (ص ۷۹)

بو شعیرده «سیندیرین قینین» جۆمله سیندن موباریزه نین
همیشه لیک اولدوغونو دؤیوروق و نیفرتین، اولن گۆنه دک،
شاعیردن آیرلما یا جاغینا ایناملایناشیریق.

باریشمازین نظرینجه انسانین وجودوندا یوغرولان نیفرتین
یوخالماسی انسانین یوخالماسی دئمکدیر. نیفرت شمعینین
سۆنمه سی، انسانین اولمه سی ایله برابر دیر. اودوملو دیره ک
پونماسیندا زاوللیجا اولدورولن به یین انتقامینی آلماق اۆچون
یئددی ایگید، یئددی شمع یاندیراراق اونون گۆزۆ یاشلی اناسینی
شمعلری سیر ائتمه یه چاغیریب اۆزلری اۆج آلماغا یۆنه لیرلر.
یازیق قادین آلتی شمعین سۆنمه سینه دۆزۆرسه ده آنجاق نیفرت

آدلى سۇنۇنچو شمعين سۇنمەسىنە دۇزە بىلمەيىر و يالوارىجى
باخىشلارلا اۇنو آرتىق ايشىق ساچماغا چاغىرير و نهايتده اۇنون
سۇنمەسى ايله قادىنين دا حياتى نين شمعى سۇنور.^{۱۲}

بارىشمازين تكليف ائىدىگى نيفرتين ايچينده سئوگى آنلامىنى
دا اوستون سويده ايزله مك اولور. اۇنون ظولمكارلارا قارشى
توتدوغو نيفرت پۇسگورهن مؤوقعينده، مظلوملارا نسبت
بىسلهدىگى محببى اعلا درجهده گۇرمك مۇمكوندور. «يتر اوزونو
گۇلر اوزه حسرت قۇيان آغائولى لر»ه خطاباً يازدىغى «آرزى»
باشلىقى شئعرينده دئير:

سيزده اولان

اؤلوم يۆكلو طياره لر منيم اولسا،

اۇنلار يئان،

اؤلكه لره واي خبرين داشي مارام،

اۇنلارلا من،

ايلده بىر يول ات دادما يان اوشاقلارا

ات گتيررم.

دىل كسمه رم،

دىل اولارام

دىلسيزلىرى دانئيشدي ررام،

گؤلوشلىرى

دووارلار

ش

دۇداقلارلا بارىشدىررام. (ص ۱۰۸)

و بىر باشقا شعرىندە «پۇلاد آتا شوو شىغايىب اوزاق-اوزاق
اولدوزلارنى دىسگىندىرەن تىمدن ادعالى آدم زادلارا» اۆزونو
توتاراق «سىلاخلارنى يىرتىجىلىق موزىئىنىن رفلرىندە
چۆرويه جىكلىرى» آرزوسويلا برابر سۇيله يىر:

من سىلاح تك دئىيلم كى،

دىندىرنده اولۇم قوسام،

تىفاق يىخام،

مىختە سۇنجوق آتام،

ياخشىلىغا يامان دئىم؛

يىرى، گۇيۇ تىترتمە يە سالانلاردان،

آتۇملارنى سىنە سىنى يارانلاردان،

بىر قوجا قلىق مىختى،

بىر دۇدا قلىق گۆلوشو،

بىر ال بۇيدا كۆلگە ليگى،

پاى اىستىرم. (ص ۱۲۱)

حيدر عباسى نىن اثرلىرىندە باخمادان اۇنجه، نىفرت آنلامىنى
اۇنون اۇزۇ اۆچون سىچدىگى تىخلصونده ايسه تام شكىلده گۆرمك
اۇلور: «بارىشماز». بو بىر تاخما آد دئىيل بلكه بۆتون اثرلىرى نىن
خلاصه سى اۇلاراق اۇنون يارادىجىلىق پروسىسىندە كى نىفرت

آنلامئین چئشیدلی یۇنلرینی گۆسترەن بیر گۆزگودور. «تاریخین سیرفاسیندان قئیمە-قئیمە اتلرینی آختاراراق، ایتگین گئدەن گۆنلریندن یازماق، اۇنا قانئق وئرمە دیگی» حالدا بارئشماپاجاغینی بیلدیرە رک دئییر:

ایتگین گئدەن گۆنلریمی تاپما ئینجا
بارئشمازام.

خالقئیم ایسە

بارئشمازدیر. (ص ۱۷۶)

بارئشمازین خالقئی جوغرافیایی سینیرلردە یاشایان بیر معین خالق دئییل بلکہ هاراداسا بیر مظلوم اتل یاشایئر اۇنون خالقئی ساییلیر و استعمار آخئینا معروض قالان بۆتون میللتلر اۇنون اۇز خالقئی کیمی تانئیدیریلیر:

گلەجک لرین شیرین چۆرەیین
بۆمبا دۇندەریر استعمارالی
عرب قانئیلان قووه تلندیریر
ایسرائیل کیمی بۆیۆک انگلی

*

گۆرۆرسوز اۇنون یارامازالی
فلسطین لینی ائویندن قوور
گۆل آچما ئیشدان "شیلی" باغچاسی
سازاق یارادئر، قونچە دە بۇغور

دورارلار
ض

حۆرمەتلى جەمئىيەت شىناس، اوستاد دۇقتور على اكبر ترابى
«بارىشماز شاعىر ھاجان بارىشار؟» سۇرغوسونو اىرەلى سۆرەرك
«بارىشقى نغمەسى» باشلىقى بىر شەرىندە: «ھىچ اۇلارمى اۇداىلە
سو قارىشا؟/ قۇنوشا ياخشى - يامان؟/ نورايە ظۆلمت بارىشا؟»
كىمى سۇاللاراجاواب اۇلاراق يازىر:

قوى بولانلىق نەكى چاى وارسا دورولسون،
جاى - چمىندە سۇنالار مجلسى شىلىكە قورولسون،
اىل يۇلوندا چاپان ات صاحىبى
داشلىق - قايلىق اۇلسا دا يۇللار
نە يىخىلسىن، نە يۇرولسون

حق گۆنش نور ساچاراق ھىيانى توتسون
ظۆلوم ادلى نە گۆلك وارسا قوروتسون
بشرىت نە يامان وارسا، يالان وارسا سۆپوروسن
قاموسوندا داھا ناكس ليگى سىلسىن،
ظالمىن، قۇلچۇ ماغىن نىلى كىلسىن
جاناوارلىق دىبىنى انسان اونوتسون
حاخلى سان اۇندا دىسن كى:
نە شىرىن دىر، نە يىرىندە گۆزەل اىللرلە بارىشماق،
يىرى واردىر دىئەسن اۇندا:

گرەك گۆيلەرە ال تاپمادا اىللرلە يارىشماق».

نیفرت مؤوضوعسونا اساسلاناراق، بارئشمازی آذربایجان
دیلینده شئعیر یازان باشقالارلا مقایسه ائتمک ائله ده دهیرلی بیر
ایش اولما بیلمز و بونون سببی نیفرت آنلامئین باشقا شاعیرلرین
شعیرینده اولمادیغینا یا خود آرتیق سئیره ک اولدوغونا قایدیر.

نیفرت مؤوضوعسونو معیار توتدوقدا آنجاق اونون پوئتیک
فعالیئینی دؤنیا ادبیاتی سویه سینده یازیب-یارادان شاعیرلر
آراسیندا عرب شاعیرلری **احمد مملر** و **معین بیسیو**، فارسجا یازان
شاعیریمیز **احمد شاملو** و اؤز یوردداشی **ب.ق.سهندین**
یارادیجیلیغینا یاخین بیر پروسئسده ایزله مک مۆمکوندور.

بارئشمازدان هر بیر شئعیر اوخویاندا بئلنچی بیر قناعته
چاتیریق کی «ادیات یالنیز بیر توپلومسال ساحه ده و مدتیئین بیر
پارچاسی ساییلاراق اؤزهل بیر محیطده وجودا گلیمگ امکائی تاپا
بیلر»^{۱۶}. توپلومدا یا شاماق ایسه، انسان وجودوندا یوغرولان ایکی
اساس خصیصه نین بروز تاپماغئینی طلب ائدیر: سئوگی و نیفرت.

توپلومسال مؤوضوعلاردا و خصوصیله اؤفکه و نیفرت
قونوسوندا قلم چالان شاعیرلرین بیر چوخونون اثرلری، شئعیر
یوخ بلکه شو عاردیر و شئعیر عنوانی ایله قلمه آلدیققلاری، آرتیق
ایدئولوژیک سؤزلره و پارتیا مراجعت نامه لرینه بنزه بیر. اونلارلا
مقایسه ده بو جهتدن سه بارئشماز تام باشقادیر. اونون
یارادیجیلیغیندا شعریت عنصرونو دالغالی گؤروروک. آنجاق

بونولا لئونارد يونگر - ين، تي.اس. ائليوت - ون شئيرلى باره ده
يازديغى سوز باريشمازين ايسه حاققىندا يئرلى دير. او دئيبير:
«ائليوت - ون شئيرلرينده گوزه لليكوره اوره ك باغلاماق لحظه لرى
آز و اوتهرى دير».¹⁷ هر حالدا باريشمازين نظرينجه شئير يالنيز
حقيقتين خدمتينده اولماليدير و حاقدان ساوايى هر نه يه سه شئير
يازماق خدمت دونونا بورونن بير خيانت دير:

شعيرين ده يرى هر شئيه دوز باخماغيلاندير
مشاطه ليگين رؤونقى قاش ياخماغيلاندير¹⁸

نيفرتين توكه نيشى، نيفرته معروض قالان پيسليك لرين
يوخالماسينا باغليدير و بو پيسليك لرين سه يوخالماسيني يالنيز
اوتوييادا گورمك اولور و بئلنچى بير گوزه ل شه هر ايسه ال چاتماز
بير اوجقارليقتا تيكيلميشدير و بونا گوره ده نئجه كى انسانين
وجودوندا ابدى اولاراق سوكى و محبت وار، ائله جه ده نيفرت
اولماليدير.

VII. الينيزده كى «دووارلار» ادلى بو مجموعه، منجه باريشماز
ياراديجيلىغينين ان اونملى حيصه سي دير. او بورادا هم محتوا هم
ده فورما باخيميندان مدرن شئيرلر يازماق قابليتيني اوستون
سويده گؤستره بيلميشدير. بو يئنجام شئيرلرده تصويرلر
(image) بوتونلوكله گوزه ل و ينى اولاراق شعريت ائلمانلارنى
آشار-داشاردئر. آلتراسيون، آسونانس و سايره بو كيمي بديعى

صنعتلردن فايدالانماق و ھارمۇنييا دقت يىتتىرمكەلە شئىرلەرنى
 آخارلىغى تامين اندىلمىشىدۇر. بارىشماز لفظايلە فورمانى اويغون
 دورومدا ايلگىلىشىدىرمكەلە ذھننىدەكى معنائى اوزگانىك شكىلدە
 ايفاء اندىر. او شعرىن گرەيى اولان موسيقى ايلە عاطىفە آراسىندا
 اويغون انسيت ياراتمىش و ھمىن بلاغى اوزەللىك اونون
 اثرلرئىندەكى لحن قابارھلىغىنا سبب اولموشدور. او بو واسىطە ايلە
 اوخوجوسونو آغلاتماق اىستەيندە آغلادىر؛ اونو ظولمە قارشى
 نىفرت سىلاھىنا ياراقلاندىرماق اىستەيندە ياراقلاندىرور
 يازدىغى گاهدان ايسە كۆرۆكلنمىش دمىر تىكەلرئىنە تاي كاغىد
 اوزەرىندىن ياندىرىجى قور كىمى سىچراير و اوخوجونون اۆرەك
 عىبلرئىنە قونماقلا اونا بوينوندا اولان كۆرەوى خاطرلادىر و
 ايرلند يازىچىسى **جورج ۱۹۵۲** دئمىشكن بو نكتە يە تاكىد اندىر كى:
 «آنچاق آخىردا اينانا جاغىمىز بو كى دۇنيادا يالنىز بىر سۇى وار:
 انسانلىق سۇى».^{۱۹}

✱

و سۆز موزون سۇنو بو كى:

سروى،

سرولىگىنە خاطر سئوھن بارىشمازى،

بىز دە آنچاق،

بارىشمازلىغىنا كۆرە سئو بىر كى؛

اۇبارىشان گۆن،
بىز دە اۇندان
كۆسە جە يىك.

ودود دوستى